

## บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : การคุ้มครองความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ของ  
ลูกจ้างที่เกี่ยวข้องกับความลับทางการค้าของนายจ้าง  
ชื่อผู้เขียน : นายสอนชัย สิริวิบูล  
ชื่อปริญญา : นิติศาสตรมหาบัณฑิต  
สาขาวิชา : กฎหมายธุรกิจ  
ปีการศึกษา : 2543

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์ สุมาลี วงษ์วิจิตร ประธานกรรมการ
2. อาจารย์ ดร. ไพจิตร สวัสดิ์สาร
3. อาจารย์ สราวุธ เบญจกุล

กฎหมายคุ้มครองความลับทางการค้ามีพัฒนาการควบคู่กับหลักกฎหมายการ  
แข่งขันทางการค้าในทวีปยุโรป ส่วนในประเทศอังกฤษ การคุ้มครองวางอยู่บนหลักการ  
ละเมิดความไว้วางใจที่อาศัยความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นเจ้าของความลับทางการค้ากับผู้  
ที่ได้รับการเปิดเผยข้อมูลอันเป็นความลับทางการค้า เป็นพื้นฐานในการก่อให้เกิดภาระ  
หน้าที่ที่ผู้รับการเปิดเผยจะต้องไม่นำเอาข้อมูลนั้นไปใช้หรือเปิดเผยต่อไป โดยไม่มี  
อำนาจหรือโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของความลับทางการค้า

ลักษณะความสัมพันธ์เช่นนี้พบเป็นจำนวนมากในคดีที่ขึ้นสู่การพิจารณาของ  
ศาลในต่างประเทศ เช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา เป็นความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างผู้เป็น  
เจ้าของข้อมูลกับลูกจ้าง ซึ่งเป็นนิติสัมพันธ์ตามสัญญาจ้างแรงงาน และโดยเหตุนี้เองจึง  
นอกจากที่นายจ้างจะอาศัยหลักกฎหมายความลับทางการค้าแล้วยังได้อาศัยการทำสัญญา  
จำกัดห้ามลูกจ้างใช้หรือเปิดเผยข้อมูลอันเป็นความลับทางการค้าของตนด้วยในเมื่อสิ้น  
สุดสัญญาจ้างแรงงานกันแล้ว

ลักษณะของสัญญาดังกล่าวนี้เอง จึงนำไปสู่ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมด้วย ซึ่งเป็นที่มาของหลักจำกัดการแข่งขันทางการค้า (Restraint of Trade Doctrine) ของอังกฤษที่พยายามเข้าแทรกแซงถ่วงดุลการบังคับตามสัญญาให้เป็นธรรม และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน (Public Policy) ซึ่งหลักกฎหมายเช่นนี้ก็มิอยู่ในพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 5 ของไทยด้วย

ข้อต่อสู้ข้อหนึ่งที่ลูกจ้างผู้เป็นจำเลยยกขึ้นต่อสู้นายจ้างของตนคือ ข้อมูลที่ติดตัวลูกจ้างมานั้นไม่ใช่ข้อมูลอื่นเป็นความลับทางการค้าของนายจ้าง หากแต่เป็นความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ (Knowledge Skill and Experience) ของลูกจ้างที่ลูกจ้างสามารถนำไปใช้หรือเปิดเผยได้โดยชอบ

ผลการศึกษาพบว่า นายจ้างไม่อาจขอรับความคุ้มครองตามหลักกฎหมายความลับทางการค้าได้ หากว่าข้อมูลนั้นเป็นความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ของลูกจ้าง แต่ส่วนการทำสัญญาที่มีผลเป็นการจำกัดลูกจ้างมิให้ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลที่เป็นความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ของลูกจ้างนั้น พบว่า ศาลในศาลอังกฤษจะถือว่าสัญญาเช่นนี้ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน ตกเป็นโมฆะ แต่สำหรับศาลในประเทศสหรัฐอเมริกาถือว่าสัญญาเช่นนี้ ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน ใช้บังคับได้ แต่ต้องอยู่ภายในขอบเขตด้านพื้นที่และระยะเวลาที่พอสมควรแก่เหตุ ส่วนสำหรับในศาลไทยนั้น เนื่องจากยังไม่เคยมีคดีพิพาทในลักษณะเช่นนี้เข้าสู่การพิจารณา ก่อน จึงยังไม่ปรากฏแนวทางของศาลไทยในประเด็นนี้

ในวิทยานิพนธ์นี้จึงเสนอแนะว่า

1. ให้ตระหนักในความสำคัญของการคุ้มครอง ความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ของลูกจ้าง
2. ให้ตระหนักในความสำคัญของการคุ้มครอง ความลับทางการค้าของนายจ้าง
3. ให้สร้างสมดุลในการให้ความคุ้มครองแก่ข้อมูลทั้งสองชนิดให้เหมาะสมเพื่อประโยชน์ร่วมกัน

4. ให้แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ..... และ พระราชบัญญัติด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 ให้มีบทบัญญัติรับรองสิทธิในความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ลูกจ้าง

5. ให้สร้างความรู้ ความเข้าใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้แก่ ลูกจ้าง นายจ้าง ทนายความ ผู้พิพากษา และผู้ประกอบการทั่วไปในฐานะนายจ้าง

6. ให้นิยามความหมายของความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ของลูกจ้าง ว่าเป็นข้อมูล หรือพฤติกรรมที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เป็นภูมิปัญญาของลูกจ้าง เนื่องจากการทำงานตามปกติ ที่เมื่อแสดงออกผ่านสื่ออย่างใดอย่างหนึ่งแล้วจะแสดงให้เห็นว่าลูกจ้างมีศักยภาพเป็นที่ต้องการและเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจของตนเองหรือผู้อื่น